

За оцінками експертів, загальний річний потенціал видобутку біогазу в Україні становить 40 млрд м³, що в перерахунку на аналог природного газу становить 22-23 млрд м³ [2, 4].

Основним напрямком дій на найближчі п'ять років щодо розширення використання ВДЕ в Україні має стати перегляд державної політики щодо стимулювання використання ВДЕ з метою підвищення їх економічної ефективності. Тому необхідно:

1. Застосувати механізми регуляторної та стимулюючої державної політики щодо впровадження технологій використання ВДЕ, які мають конкурентну перевагу перед технологіями, заснованими на використанні викопного палива. Перш за все, це заміна природного газу ресурсами біологічного походження (деревна біомаса, сільськогосподарська біомаса, біогаз тощо) в системах централізованого опалення та автономного опалення.

2. Розробити та запровадити механізми стимулювання використання ВДЕ приватними домогосподарствами (фізичними особами). Перш за все, такі механізми мають бути спрямовані на заміну природного газу, який використовується для опалення, гарячого водопостачання (ГВП) та електроенергії в приватних будинках. Одним із найперспективніших ВДЕ у цій галузі є тверда біомаса (спалювання в котлах). Основними механізмами стимулювання розвитку ВДЕ у цьому секторі мають бути грошові інструменти (безпроцентні кредити, цільові пільгові кредити, відшкодування частини витрат, часткове або повне покриття банківських відсотків за цільовими кредитами комерційних банків тощо). та податкові пільги.

Для збільшення частки відновлюваних джерел енергії в кінцевому споживанні енергії необхідно розробити критерії сталості для рідкого та газоподібного палива, виробленого з біомаси та використовуваного на транспорті, а також для рідкого палива, виробленого з біомаси та призначеного для використання іншої енергії, ніж транспорт.

Список використаних джерел

1. Георгій Гелетука, Петро Кучерук, Юрій Матвеев, Дмитро Науменко, Андрій Станєв, Леся Матіюк. Розвиток біогазових технологій в Україні та Німеччині: нормативно-правове поле, стан та перспективи. Київ-Гюльцов, 2013 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uabio.org/img/files/news/pdf/Razvitie_biogazovyh_tehnologiy_1.pdf.

2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sugar.ru/node/17046>.

3. Національний агропортал Latifundist.com [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.Latifundist.com.

4. Оцінки Інституту відновлюваної енергетики Національної академії наук України. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.nas.gov.ua.

УДК 338.1:658.8

Васюта В.Б., к.т.н., доцент; Житник О.М., студентка

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Важливим підґрунтям пришвидшення зростання внутрішньоринкової конкуренції, під призою сучасних тенденцій сталого розвитку економіки України, слугує у першу чергу сфера торгівлі, оскільки саме цей вид ведення бізнесу характеризується високим динамізмом. При цьому серед підгалузей торговельного сектору більшу рентабельність несе у собі безпосередньо роздрібна торгівля. Говорячи про українську торговельну сферу, варто зауважити, що для неї характерним є високий рівень конкурентної боротьби, що свідчить про наявність позитивних тенденцій розвитку галузі.

Динамічний розвиток, котрий притаманний роздрібній торгівлі, та посилення внутрішньоринкової конкуренції провокує виникнення численних інноваційних принципів ведення даного виду підприємництва. Однак потрібно констатувати, що зараз роздрібна торгівля перебуває на стадії повноцінного становлення та не відповідає жорстким вимогам сучасного ринку. Це у свою чергу потребує від менеджерів і керівників прийняття раціональних й обґрунтованих рішень [1, с.120-121]. Функціонування підприємств роздрібною торгівлі відбувається під негативним впливом різних факторів. Одним із таких однозначно варто зазначити зниження платоспроможності, зменшення обсягу споживчого попиту і результативне пониження ділової активності підприємців. Згадане вище викликане, наприклад, коронакризою, під якою розуміється економічна криза, що спровокована пандемією коронавірусу SARS-CoV-2. Таким чином українська економіка вкотре повернулася до стану рецесії на фоні наслідків коронакризи та підвищення облікової ставки НБУ. Такі дії були запроваджені задля уникнення інфляції.

У 2014 році стан справ погіршився через початок військового протистояння на Сході України. У зв'язку із збройною агресією Росії проти України розпочалася економічна криза 2014–2015 років, ВВП держави скоротилося на 15%. Зниження реального доходу домогосподарств становило 30%. Рівень споживчої інфляції у 2015-му складав цілих 43,3%. Дані позначки є рекордними, починаючи з 1996 року. Максимального економічного відновлення було досягнуто у 2019, тоді в окремих періодах ВВП зростав на понад 4%. Надалі розвитку перешкодила світова пандемія Covid-19.

Вже 24 лютого 2022 року стало датою виникнення найбільш негативного чинника розвитку не лише роздрібних торговельних підприємств, а й усієї економіки України. Мова йде про запровадження воєнного стану, уведеного урядом країни через війну із Російською Федерацією.

Загалом показники ефективності діяльності українських підприємств роздрібною торгівлі у період 2020-2021 років стали відображати більш позитивну динаміку. Зокрема, навіть в умовах ведення війни станом на перше квітня 2022 року країна мала сукупне збільшення чисельності ФОПів. Дане зростання склало з 435904 одиниць у січні до 437171 одиниць у квітні. Однак із 37 видів роздрібною торгівлі лише 15 з них зазнали цього збільшення, решта видів зазнали зменшення кількості підприємств [2].

Доцільно зауважити, що в останні роки український внутрішній роздрібний ринок характеризується вагомим поширенням діяльності транснаціональних корпорацій. Наприклад, нині на вітчизняному ринку непогані позиції займають деякі іноземні торговельні мережі: «Metro Cash&Carry», «Auchan», «Zara», «Bershka», «Stradivarius» тощо. Як наслідок переважну частку українських суб'єктів роздрібною торгівлі не можна віднести до якогось одного загальноприйнятого в світовій практиці формату в чистому вигляді. Зазвичай вони пристосовуються до особливостей регіональних ринків. Відтак, український варіант «Cash&Carry» передбачає, що суттєвий обсяг збуту продукції припадає на роздрібних споживачів, гіпермаркети та супермаркети можуть встановлювати як роздрібні, так і дрібнороздрібні ціни, а дискаунтери пропонують широкий товарний асортимент [3, с. 218].

Важливим показником соціально-економічного розвитку регіонів чи держави у цілому виступає роздрібний товарооборот. Тобто, розмір товарообороту роздрібних торговельних підприємств становить собою універсальний економічний показник, який характеризує масштаби та рівень задоволення попиту споживачів продукції, і відповідно, обсяги залучення купівельних фондів населення [4, с. 141].

На рисунку 1 зображено величину роздрібною товарообороту в січні 2021 та 2022 року. Таким чином, дослідивши зазначені дані варто сказати, що у 2022 році прослідковується позитивна динаміка зміни обсягу обороту підприємств роздрібною торгівлі, підсумкове збільшення становить 28230,0 млн. грн.

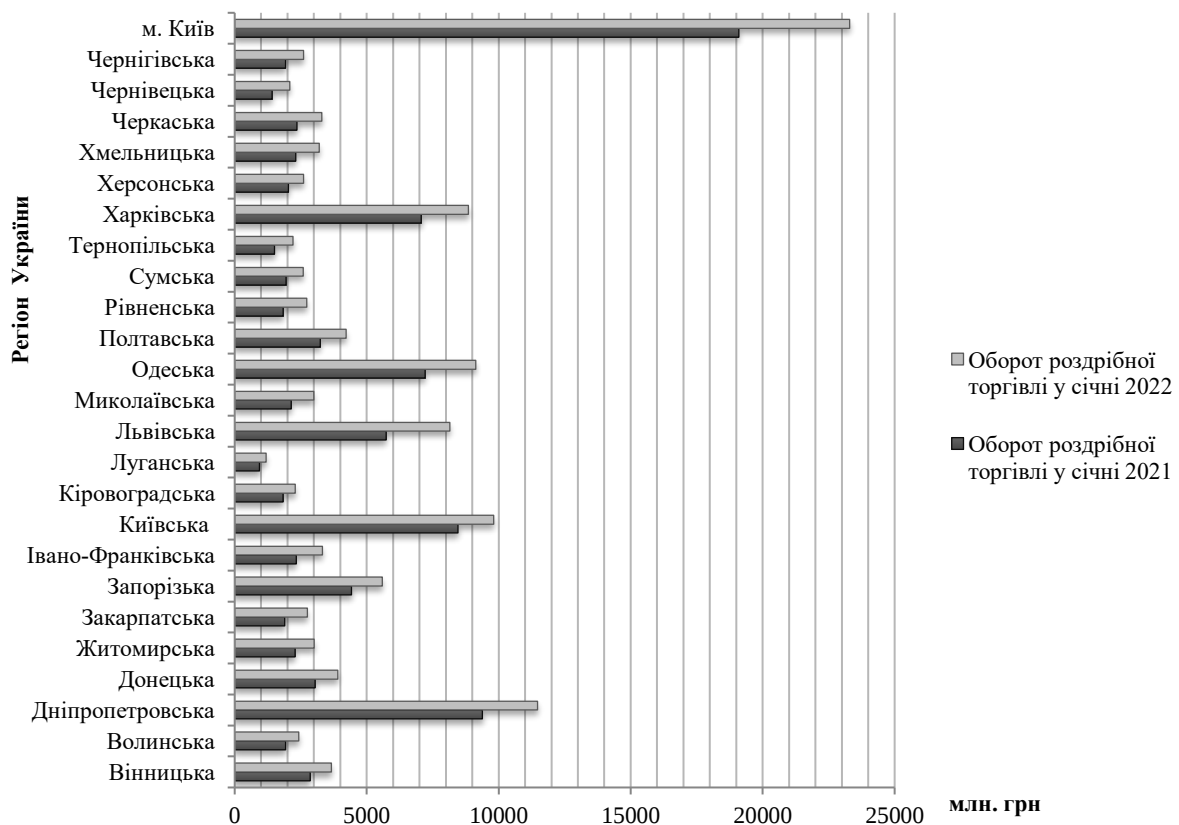

Рис. 1. Динаміка роздрібного товарообороту України (у млн. грн)

У цілому перші 25 днів ведення війни на території України призвели до того, що близько 29% торговельних підприємств, або 3946 одиниць, припинили своє функціонування з тих чи інших причин. Як наслідок, станом на 21 березня 2022 загальна чисельність працюючих роздрібних суб'єктів склала 9701 одиниць при загальній кількості у 13674 компаній. Близько 15-18% серед функціонуючих фірм діють за специфічним графіком, з урахуванням обмежень воєнного стану (наприклад уведення комендантської години).

Отже, наразі роздрібні торговельні підприємства України переживають процес адаптації до ведення своєї діяльності в умовах воєнного стану. Останній на території держави провокує численні негативні для розвитку чинники, серед яких знищення певної кількості складів торгових мереж, порушення більшості транспортних шляхів, нестача персоналу та інші.

Список використаних джерел

1. Кашперська А. І. Ринок роздрібної торгівлі України: стан і тенденції розвитку. *Бізнес Інформ*. 2021. №4. С. 120–127. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-120-127>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Чернявська М. К. Роздрібна торгівля України: сучасний стан та перспективи розвитку. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 15. С. 216-221. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/15_2017/46.pdf
4. Коптева Г.М. Сучасний стан та тенденції розвитку підприємств роздрібної торгівлі. *Приазовський економічний вісник: електрон. наук. журн.* 2019. Вип. 6 (17). С. 140–143.